

Asia Rakennuksen lämmöneristeen palosuunnitteluohjeen tekijänoikeudellinen suoja

Hakija K

Annettu 12.3.2019

Tiivistelmä

Rakennuksen lämmöneristeen palosuunnitteluohje kokonaisuutena sai tekijänoikeudellista suojaa teoksena. Palosuunnitteluohjeen liitteenä oleva kuvaluettelo sai luettelosuojaa. Kysymys myös tietokantasuojasta.

Tekijänoikeuslaki 1 §, 49 §.

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa seuraaviin kysymyksiin koskien tekijänoikeuslain 1 § 1 momentin mukaista teossuojaa sekä 49 § 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaista luetteloiden ja tietokantojen suojaa. Hakija on kertonut laatineensa kirjallisen palosuunnitteluohjeen, joka koskee tiettyä lämmöneristykseen käytettävää eristemateriaalia ja sisältää useita taulukoita ja graafisia piirroksia. Ohje sisältää myös viitauksia julkisiin säännöksiin ja niihin liittyviin taustamateriaaleihin sekä lainauksia niistä. Ohje sisältää runsaasti myös muuta tietoa muun muassa ao. lämmöneristemateriaalin koetuloksista, yleisesti käytössä olevista taulukkoarvoista, suojausperiaatteista ja eristevalinnoista sekä hakijan tulkintoja säädösten soveltuvuudesta. Palosuunnitteluohjeen tekstiosan kuvat sekä liitteenä 2 olevan kuvaluettelon kuvat on piirretty alusta asti palosuunnitteluohjetta varten.
2. Palosuunnitteluohjeen päivittäminen on vaatinut yhden henkilön puolen vuoden työpanoksen ja suorat kustannukset ovat kaiken kaikkiaan karkeasti arvioiden 100.000 - 200.000 euroa, mihin sisältyy myös ohjeessa viitatus polttokokeet.

3. Hakija kysyy ensiksi, nauttiiko palosuunnitteluohje tekijänoikeuslain 1 § 1 mukaista teossuojaa? Toiseksi, nauttiiko palosuunnitteluohje tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 1 kohdan mukaista luettelosuojaa? Kolmanneksi, nauttiiko palosuunnitteluohje tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 2 kohdan mukaista tietokannan suojaa?
4. Teossuojan suhteen ohjeessa on vähän suoria lainauksia suhteessa muuhun tekstiin, jaksotusjärjestys kuvastaa tekijän näkemystä ja ohje sisältää selventäviä piirustuksia. Luettelosuojan suhteen ohje sisältää yksityiskohtaisia eri tilanteita koskevia tarkkoja teknisiä tietoja, listoja, taulukoita ja piirroksia. Tietokantasuojan suhteen ohje sisältää tietoja ja otteita eri säädöksistä laajasta tausta-aineistosta, jotka on etsitty ja järjestetty tarkoituksenmukaisesti. Ohjeessa on yksilöllisen pääsyn mahdollistava sisällysluettelo. Kaikki tämä on vaatinut merkittävää ajallista ja rahallista panostusta.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

5. Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisesta teossuojasta, 49 §:n mukaisesta luettelo- ja tietokantasuojasta sekä 5 §:n mukaisesta kokoomateosten suojasta

6. Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen **teoksen**, on tekijänoikeus teokseen. Kirjallisina teoksina suojataan sekä kaunokirjallisia että selittäviä kirjallisia esityksiä.
7. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, muistiot, raportit ja lehtiartikkelit. Kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon eli ylitettävä ns. teoskynnys, eli sen on oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu siitä, ylittääkö jokin kirjallinen tai taiteellinen tuote teostasoon, tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.
8. Tekijänoikeudella suojataan teoksen ilmaisumuotoa. Tekijänoikeus suojaa esimerkiksi sellaista kirjallisen teoksen ilmaisumuotoa.

toa, jossa tekijän persoonallinen luomistyö ilmenee. Tekijänoikeus suojaa teosta sekä kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

9. Tekijänoikeussuojaa ei anneta sellaiselle tuotteelle, joka on syntynyt täysin mekaanisen työskentelyn tuloksena tai kopioimalla jo olemassa olevia tuotteita. Teoksen aihetta, juonta, aiheen käsittelyä ohjaavaa metodia, teemaa, ideaa, periaatetta tai teokseen sisältyviä yksittäisiä tietoja ei suojata.
10. Tekijänoikeusneuvoston ratkaisussa TN 2015:5 kalatutkimusraportti oli kokonaisuutena tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu teos. Siihen sisältyi itse tekstissä runsaasti tosiasiatietoja ja sen ohella tietoihin perustuvia graafisia esityksiä ja tilastollisia taulukoita. Taulukot ja muut graafiset esitykset voivat itsessään olla tekijänoikeuden suojaamia, mikäli tekijänoikeudellisen suojan edellytykset kunkin osalta erikseen täyttyivät.
11. Tekijänoikeuslain 49 §:ssä säädetään ns. luettelosuojasta ja tietokantojen suojasta. Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan sillä, joka on valmistanut **luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn**, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.
12. Tekijänoikeuslain esitöiden mukaan tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen luettelosuojan ainoana edellytyksenä on, että työhön on yhdistelty suuri määrä tietoja. Suoja on riippumaton sisällön valinnan tai järjestelyn kriteereistä ja mahdollisesta omaperäisyydestä. Luettelosuojasäännöksellä on tahdottu suojata tuotteita, jotka eivät ole tekijänoikeudellisessa mielessä teoksia, mutta joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa (Komiteanmietintö 1953:3, s. 79. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta 1997/170, s. 5 - 6).
13. Korkein oikeus on käsitellyt luettelosuojaa muun muassa ratkaisussa KKO 2000:56, jossa nimipäiväluettelon katsottiin saavan suojaa.
14. Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuojaa useissa lausunnoissaan. Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 2012:1 78-sivuinen laskutehtäväkokoelma ei saanut suojaa luettelona eikä

tietokantana, lausunnossa TN 2010:12 kahdeksansivuinen kirjallinen hanke-esitys ei saanut tekijänoikeuslain 49 §:n mukaista luettelosuojaa eikä sitä suojattu tietokantana. Lausunnossaan TN 2005:2 tekijänoikeusneuvosto totesi, että esimerkiksi matemaattisia tehtäviä malliratkaisuineen sisältävä harjoituskokoelma voi saada tekijänoikeuslain 49 §:n luettelosuojaa, jos kokoelma koostuu suuresta määrästä – satoja tai tuhansia kappaleita laskutehtäviä. Tietokantasuojaa tehtäväkokoelma saattoi saada, mikäli kokoelman sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen oli vaatinut huomattavaa panostusta. Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa TN 1993:4 matematiikan malliratkaisuista koostuva ratkaisuluettelo oli 403 sivua ja sisälsi 1203 laskutehtävän ratkaisun. Ratkaisuluettelossa oli yhdisteltynä suuri määrä tietoa ja sai siten tekijänoikeuslain 49 §:n mukaista luettelosuojaa.

15. Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuiksi on katsottu myös esimerkiksi yrityksen kirjanpidossa käytettävät tili-kartat (TN 2001:5), 197 lippua käsittävä lippukokoelma (TN 2000:9), nimipäiväluettelo (lausunnot TN 1995:11 ja TN 1996:1), 200 asiakirjamallin muodostama, tietokonelevykkeelle tallennettu kokonaisuus (TN 1996:15) sekä puhelinluettelo (TN 1987:16).
16. Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen suoja tulee luettelon, taulukon tms. työn valmistajan hyväksi. Valmistaja on yleensä se juridinen tai fyysinen henkilö, joka on taloudellisesti vastuussa luettelon kokoamisesta. Suoja voi siis alun perin kuulua juridiselle henkilölle (Komiteanmietintö 1987:8, s. 136 - 137, SOU 1965:25, s. 391).
17. Tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 2 kohdassa säädetään tietokantojen lähioikeudellisesta suojasta, jota kutsutaan myös Sui Generis-suojaksi. 2 kohdan mukaan sillä, joka on valmistanut **tietokannan**, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.
18. Tekijänoikeuslain 49 §:ssä mainitaan kappaleiden valmistaminen tietokannan osasta. Tällaisen osan täytyy kuitenkin olla joko laadullisesti tai määrällisesti olennainen osa työstä. Luettelon tai tietokannan yksittäinen tieto ei täytä tätä edellytystä (Haarmann 2005, s. 289). Milloin kyse on luettelon epäolennaisen osan saatamisesta yleisön saataville, on ratkaistava kokonaisarvioinnin perusteella. (Harenko–Niiranen–Tarkela: Tekijänoikeus 2016, s. 501).

19. Tietokantasuoja on tekijänoikeuslain 49 §:n 3 momentin mukaan voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ valmistui, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin.
20. Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 2 kohta saatettiin muutoksella vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (96/9/EY). Suojattavan tietokannan määritelmä sisältyy direktiivin 96/9/EY 1 artiklan 2 kohtaan. Sen mukaan "tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, joka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy". Direktiivin johdanto-osan 17. kohdan mukaan "tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosi-asioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia".
21. Jotta tietokanta saisi suojaa, sen sisällön keräämisen, varmistamisen tai esittämisen on pitänyt edellyttää määrällisesti tai laadullisesti huomattavaa panostusta. Suojan edellyttämä panostus voi muodostua rahoituksesta tai ajan, vaivannäön tai energian käytöstä (direktiivin 96/9/EY johdanto-osa, 41. kohta). Suoja ei koske sellaisia tietokannan osia, jotka eivät ole laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisia. Suoja ei kohdistu myöskään tietokannan sisältämiin yksittäisiin tietoihin (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 12).
22. Euroopan Unionin tuomioistuimen ratkaisussa asiassa C-444/02 Fixtures Marketing Ltd vastaan Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP) tuomioistuin katsoi, että tietokantojen oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 96/9 1 artiklan 2 kohtaan sisältyvällä tietokannan käsitteellä tarkoitetaan kokoelmaa, joka sisältää sellaisia teoksia, tietoja tai muita aineistoja, jotka ovat erotettavissa toisistaan niin, ettei erottaminen vaikuta niiden sisällön arvoon, ja johon kuuluu sellainen menetelmä tai järjestelmä, joka mahdollistaa jokaisen kokoelmaan sisältyvän aineiston löytämisen, olipa tämä menetelmä tai järjestelmä luonteeltaan millainen hyvänsä.
23. Euroopan Unionin tuomioistuimen ratkaisussa C-203/02 The British Horseracing Board Ltd ym. vastaan William Hill Organization Ltd tuomioistuin katsoi, että tietokannan sisällön keräämiseen liittyvän investoinnin käsite, joka sisältyy tietokantojen oikeudel-

lisesta suojasta annetun direktiivin 96/9 7 artiklan 1 kohtaan, oli ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan voimavaroja, jotka käytetään olemassa olevien aineistojen etsintään ja niiden koaamiseen tietokantaan. Investointikäsite ei kattanut niitä voimavaroja, jotka käytettiin tietokannan sisällön muodostavien aineistojen luomiseen.

24. Tietokannan sisällön varmistamiseen liittyvän investoinnin käsite on ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan voimavaroja, jotka tietokantaa muodostettaessa ja sen toiminnan aikana käytetään etsittyjen aineistojen paikkansapitävyyden tarkastamiseen sen varmistamiseksi, että tietokantaan sisällytettävä tai sisältyvä informaatio on luotettavaa. Tietokannan sisällön esittämiseen liittyvän investoinnin käsite kattaa puolestaan ne voimavarat, joilla tietokannasta pyritään tekemään tietojenkäsittelyyn soveltuva, eli ne voimavarat, jotka käytetään tietokantaan sisältyvien aineistojen järjestelmälliseen tai menetelmälliseen järjestämiseen ja siihen, että mahdollistetaan yksilöllinen pääsy aineistoihin (ks. C-46/02 Fixtures Marketing Ltd vastaan Oy Veikkaus Ab tuomion 37–38 kohdat).
25. Euroopan Unionin tuomioistuimen mukaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 96/9 7 artiklaan sisältyviä kopioinnin ja uudelleenkäytön käsitteitä oli tulkittava siten, että niillä tarkoitetaan tietokannan koko sisällön tai sen osan kaikkea luvaton käyttöönottoa ja levittämistä yleisölle. Nämä käsitteet eivät edellyttäneet suoraa pääsyä tietokantaan. Se, että tietokannan muodostanut henkilö oli mahdollistanut yleisölle pääsyn tietokannan sisältöön tai antanut tähän pääsyyn suostumuksensa, ei vaikuttanut tämän henkilön oikeuteen kieltää tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan kopiointi tai uudelleenkäyttö (ks. C-203/02 The British Horseracing Board Ltd ym. vastaan William Hill Organization Ltd tuomion 67 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta).
26. Edellä mainitun lähioikeudellisen tietokantasuojan lisäksi tietokanta voi kokonaisuutena nauttia tekijänoikeudellista suojaa teoksena, mikäli tietokantaan valittujen tietojen valinta tai järjestäminen on tapahtunut niin itsenäisesti ja omaperäisesti, että valinta- tai järjestämiskriteerit ja/tai menetelmät ovat omiaan ylittämään teoskynnyksen.
27. Euroopan unionin tuomioistuimen 1.3.2012 annetussa tuomiossa asiassa C-604/10 (Football Dataco ym. vastaan Yahoo! UK Ltd) oli kyse jalkapallosarjojen ottelujärjestyksiin liittyneiden tietokantojen tekijänoikeudellisesta suojasta. Ratkaisussaan tuomioistuin

totesi, että tekijänoikeus suojaa tietokantaa, jos siihen sisältyvien tietojen valinta tai järjestäminen ilmaisee omaperäisellä tavalla tietokannan tekijän luomisen vapautta, mikä kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava. Tietojen luomisen edellyttämällä henkisellä ponnistuksella ja taidolla ei ollut merkitystä selvittäessä sitä, voiko mainittu tietokanta saada tekijänoikeussuojaa. Lisäksi tietokannan valmistamisen edellyttämä merkittävä työ ja taito eivät sellaisinaan oikeuttaneet tietokannan suojaamiseen teoksena, jos ne eivät ilmaiseet mitään omaperäisyyttä tietokannan sisältämien tietojen valinnassa tai järjestämisessä.

28. Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokantojen lähioikeudellista suojaa muun muassa lausunnoissaan TN 1999:7 koskien lääketieteellistä tietokokoelmaa, TN 1999:13 koskien musiikkitietokantaa, TN 2000:9 koskien lippukokoelmaa, TN 2001:7 koskien ottelulistoja, TN 2008:16 koskien luupankkia ja TN 2015:4 koskien rakennuspiirustustietokantaa.
29. Suomessa **kokoomateosten** suoja on määritelty tekijänoikeuslain 5 §:ssä. Tekijänoikeuslain 5 §:n mukaan sillä, joka yhdistämällä teoksia tai teoksen osia on aikaansaanut kirjallisen tai taiteellisen kokoomateoksen, on siihen tekijänoikeus, mutta hänen oikeutensa siihen ei rajoita oikeutta ensiksi mainittuihin teoksiin. Kokoomateoksessa tekijän omaperäisyys ilmenee aineiston valikoimisessa ja järjestämisessä.
30. Suojattavia teoksia voivat olla esimerkiksi antologiat, hakemistoteokset sekä tieteelliset ja käytännölliset käsikirjat, joissa on useiden kirjoittajien avustuksia, niin myös sanomalehdet ja aikakauskirjat. (KM 1953:5, s. 50) Jotta kokoomateos saisi 5 §:n mukaista tekijänoikeussuojaa siihen otetun aineiston kokoamisen on oltava tehty luovalla ja omaperäisellä tavalla. Luovuus voi ilmetä aineiston valinnassa tai järjestelyssä. Mekaaninen lakien ja määräysten kattava ajanmukainen kokoaminen ei esimerkiksi edellytä luovuutta. Kuvatun kaltainen kokoelma ei saa suojaa kokoomateoksena, vaikka sen kokoaminen olisi kuinka työlästä tahansa (Harenko–Niiranen–Tarkela: Tekijänoikeus, 2016 s. 83).

Johtopäätökset ja analyysi luettelosuojasta, tietokantasuojasta ja tekijänoikeudellisesta suojasta

31. Kyseessä on 42-sivuinen, kuvitettu palosuunnitteluohje. Ohjeessa esitetään paloturvallisuutta koskevan asetuksen mukaiset käytödedellytykset ja suojausperiaatteet tietyn valmistajan lämmöneristeille rakennuksen julkisivuissa. Ohjeen varsinainen

tekstiosa on 19-sivuinen, ja lisäksi ohjeessa on erillinen sisällyssikä lähdeluettelo. Liitteenä 1 on sivun pituinen asiantuntijanlausunto palosuunnitteluohjeen arvioinnista. Liitteenä 2 on 28-sivuinen kuvaluettelo selityksineen esimerkkeinä tyypillisimpien rakenneratkaisujen ja liitosten palosuojauksista.

32. Vastauksena **ensimmäiseen kysymykseen** tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisen **teossuojan osalta** tekijänoikeusneuvosto toteaa, että palosuunnitteluohjeen 19-sivuinen tekstiosa on lukuihin, alalukuihin ja kappaleisiin jaoteltua asiatekstiä, joka sisältää myös suoria lainauksia toisista teksteistä sekä viittauksia muihin lähteisiin. Tekstiin liittyy havainnollistavana useita teknisiä piirrokuvia.
33. Vaikka palosuunnitteluohjeen sisältö on paljolti teknisluontoista ja tosiasiapitoista, alansa ammattihenkilöille kirjoitettua asiatekstiä, voidaan sitä pitää kirjoittajansa luovan työn tuloksena syntyneenä ja niin itsenäisenä ja omaperäisenä, että se ylittää kokonaisuutena teoskynnyksen. Tekstin kerrontatavasta ja jäsentelystä, aiheen käsittelyjärjestyksestä sekä havainnollistavien piirrosten valinnasta käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Tekijänoikeusneuvoston harkinnan mukaan palosuunnitteluohje kokonaisuutena on tekijänoikeuslain 1 §:n mukainen teos.
34. Vastauksena **toiseen kysymykseen luettelosuojan osalta** tekijänoikeusneuvosto toteaa, että palosuunnitteluohje ei ole kokonaisuutena sellaisenaan tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 1 kohdan mukainen luettelo. Kyseisen lainkohdan mukaista luettelosuojaa saa luettelo, taulukko, ohjelma tai muun sellainen työ, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja. Palosuunnitteluohje on edellä kerrotuin tavoin kokonaisuutena tekijänoikeuslain 1 §:n mukainen teos, jonka sisältämät tiedot eivät tee siitä luetteloa, taulukkoa, ohjelmaa tai muuta vastaavaa. Kyseessä on pikemmin teossuojaa saava selittävä kirjallinen esitys, joka aiheensa vuoksi sisältää paljon tosiasiatietoa.
35. Sen sijaan palosuunnitteluohjeen liitteenä 2 on 28-sivuinen esimerkkikuvia sisältävä, järjestelty kuvaluettelo hakemistoinen tyypillisimpien rakenneratkaisujen ja liitosten palosuojauksista kyseisellä materiaalilla. Kuvaluettelon kullakin sivulla on yhdestä viiteen piirroskuvaa palosuojauksista lisätietoineen ja kuviin liittyvine runsaine selityksineen. Lausunnonpyytäjän kertoman mukaan liitteen kuvat on poikkeuksetta piirretty palosuunnitteluohjetta varten eikä niitä ole aiemmin käytetty muualla. Liitteen kuvissa oheistietoineen on yhdisteltynä suuri määrä tietoja.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kuvaluettelo on tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 1 kohdan mukaista lähioikeudellista suojaa saava luettelo.

36. Vastauksena **kolmanteen kysymykseen** edellä mainitun palosuunnitteluohjeen mahdollisesta lähioikeudellisesta **tietokantojen suojasta** tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tietokantasuojan tarkoituksena on suojata huomattavaa panostusta, joka tietokannan aineiston keräämiseen, varmistamiseen tai esittämiseen on käytetty. Huomattavalla panostuksella ei tarkoiteta tietokannan yksittäisten aineistojen luomiseen liittyviä kustannuksia. Tarkoituksena on siten suojata tietokannan valmistamiseen käytetyjä voimavaroja, esimerkiksi työpanosta. Omaperäisyysvaatimusta tälle suojalle ei sen sijaan ole asetettu. Suoja ei kohdistu tietokannan sisältämiin yksittäisiin tietoihin.
37. Lähtökohtana on, että nauttiakseen tietokantasuojaa tulee kyseessä olevan tietokannan olla järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla järjestetty itsenäisten tietojen kokoelma ja lisäksi, että siihen on elektronisesti tai muulla tavoin mahdollistettu yksilöllinen pääsy. Yksilöllisellä pääsyllä tarkoitetaan sitä, että yksittäiseen aineistoon päästään ilman, että samalla tarvitsee käydä läpi muuta tietokannassa olevaa aineistoa. Tietokannan ei tarvitse olla sähköisessä muodossa vaan esimerkiksi paperille painettu tietokanta nauttii tietokantasuojaa muitten mainittujen edellytysten täyttyessä.
38. Kuten edellä on mainittu, palosuunnitteluohje on kokonaisuutena tekijänoikeusneuvoston harkinnan mukaan teossuojaa saava, selittävä kirjallinen esitys.
39. Valittu ohjeen esitysmuoto, selittävä kirjallinen esitys, ei tässä tapauksessa ole kokonaisuutena arvostellen itsenäisten aineistojen kokoelma. Se, että jokaiseen kirjalliseen esitykseen sisältyy tietoa välttämättä osana kokonaisuutta ei tee niistä kaikista tekijänoikeuslain tai tietokantadirektiivin tarkoittamia kokoelmia. Esimerkiksi runoon tai romaaniin sisältyvien tietojen tai historiankirjaan sisällytettyjen valokuvien myötä koko runon, romaanin, tai historiankirjan kutsumista kokoelmaksi ja sitä kautta oikeudellisesti arvostelemista tietokannaksi ei vastaa tekijänoikeuslain tai tietokantadirektiivin tarkoituksen tai sanamuodon mukaista tietokannan käsitettä itsenäisten aineistojen kokoelmana.
40. Direktiivin 13. johtolause mainitsee nimenomaisesti, että suoja koskee ”teoksista, tiedoista tai muusta aineistosta muodostettuja

[...] kokoelmia”. Sama seikka on toistettu myös johtolauseessa 17, jossa todetaan, että ”tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia, tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosiasioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia”. Nämä maininnat eivät sulje pois sitä, että teossuojaa nauttiva teos voi samanaikaisesti olla suojattu tietokanta. Sen täytyy kuitenkin olla teosten, tietojen tai muiden aineistojen kokoelma. Sama kokoelmaa koskeva edellytys on todettu myös Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisussa C-490/14 Freistaat Bayern vastaan Verlag Esterbrauer GmbH, tuomion kohta 14.

41. Arvostelu siitä, mikä on laissa tarkoitettu, lähioikeuden suojaama tietokanta itsenäisten aineistojen kokoelmana, on tehtävä tapauskohtaisesti.
42. Tekijänoikeusneuvoston arvion mukaan kyseessä oleva palosuunnitteluohje ei kokonaisuutena ole tekijänoikeuslaissa tarkoitettu tietokanta, sillä se ei ole itsenäisten tietojen kokoelma, johon on järjestetty yksilöllinen pääsy. Kyseessä on edellä mainitun tavoin selittävä kirjallinen esitys, johon sisältyy valitun aiheen vuoksi runsaasti tosiasiallista tietoa.
43. Sen sijaan palosuunnitteluohjeen liitteenä 2 on 28-sivuinen esimerkkikuvia sisältävä, tyypillisimpien rakenneratkaisujen ja liitosten palosuojauksista kuvaluettelo, kuten edellä on luettelosuojan yhteydessä mainittu. Kullakin sivulla on yhdestä viiteen piirroskuvaa palosuojauksista lisätietoineen ja kuviin liittyvine runsaain selityksineen. Kuvat oheistietoineen ovat itsenäisiä eli ne ovat käyttäjälle hyödyllisiä kokonaisuuden muodostavasta asiayhteydestään irrotettuina. Kuvaluettelon sisällysluettelosta käy ilmi, että kuvat on menetelmällisesti järjestelty ja niihin on yksilöllinen pääsy. Tekijänoikeusneuvoston harkinnan mukaan kuvaluettelo on tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tietokanta, sillä se on itsenäisten aineistojen kokoelma.
44. On mahdollista, että edellä mainittuun kuvaluetteloon syntyy tietokantaoikeus, mikäli siihen kuuluvien tietojen kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on vaatinut tietokannan valmistajalta huomattavaa panostusta erikseen kunkin listan tai luettelon osalta. Panostus voi ilmetä paitsi rahallisena investointina esimerkiksi myös käytettynä työpanoksena.
45. Hakija on kertonut, että palosuunnitteluohjeen päivittäminen on vaatinut yhden henkilön puolen vuoden työpanoksen ja suorat kustannukset ovat kaiken kaikkiaan karkeasti arvioiden 100.000 - 200.000 euroa, mihin sisältyy myös ohjeessa viitatus polttoko-

keet. Ratkaisevaa kuvaluettelon tietokantaoikeuden syntymisen kannalta ei ole se kuinka paljon hakija on panostanut palosuojahjeeseen kokonaisuutena, vaan se, kuinka paljon panostusta tietojen kerääminen, varmentaminen ja esittäminen tietokannaksi katsottavan kuvaluettelon osalta on edellyttänyt.

46. Kuten Euroopan Unionin tuomioistuimen tuomiossa C-203/02 British Horseracing Board Ltd ym. vastaan William Hill Organization Ltd on mainittu, tietokannan sisällön keräämisen investoinnilla tarkoitetaan voimavaroja, jotka käytetään olemassa olevien aineistojen etsintään ja niiden kokoamiseen tietokantaan. Sillä ei tarkoiteta niitä voimavaroja, jotka käytetään itse aineistojen luomiseen. Direktiivissä säädetyn, sui generis -tietokantaoikeuden nojalla saatavan suojan tavoitteena on nimitäin se, että kannustetaan olemassa olevien tietojen säilyttämiseen ja käsittelyyn käytettävien järjestelmien luomiseen. Tavoitteena ei siis ole se, että luotaisiin aineistoja, jotka voitaisiin myöhemmin koota tietokantaan.
47. Se missä määrin edellä kohdissa 44 ja 45 mainittujen tietojen kerääminen, varmentaminen ja esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on näyttökysymys, johon tekijänoikeusneuvosto ei toimivaltansa rajoissa ota kantaa. Näin ollen tekijänoikeusneuvosto ei myöskään ota kantaa mahdollisen tietokantaoikeuden olemassaoloon kuvaluettelon osalta.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Anette Alén-Savikko, Aku Toivonen, Mari Lampe-nius, Ismo Huhtanen, Timo Enroth, Tuula Hämäläinen, Riikka Tähtivuori ja Jussi Mäkinen.